

Az osztrák iparosok Budapesten.

Budapest, szept. 27.

Az alsó-ausztriai iparegyesületnek Budapestre rándult tagjai ma folytatták a főváros nevezetességeinek megtekintését. A vendégek reggel kilenc órakor a parlament előtt találkoztak és azután az országházát tekintették meg, a hol *Kiszely Géza* gazdasági főnök kalauzolta a vendégeket. Azután a Kuria palotájába mentek, majd pedig a postatakarék-pénztár palotájában tettek látogatást, a hol *Halász Sándor* miniszteri tanácsos igazgató és *Baross Géza* aligazgató fogadta őket. Megtekintve az intézet helyiségeit, az Osztrák és Magyar Bank főintézetébe mentek át a bécsiek. Ott *Schmidt Róbert*, a főintézet főnöke és *Alpár Ignác*, a palota tervezője, vezette őket. Majd a budapesti áru- és értéktőzsdét kereste föl a társaság, a melyet *Somorjai Lajos* gazdasági titkár és *Alpár Ignác* vezettek körül a gyönyörű épületben. A vendégek éppen a legélénkebb üzleti forgalom idején érkeztek s különösen a gabonabörzén hosszabb ideig tartózkodtak. Majd a Kereskedelmi Bank épületét nézték meg, a hol *Weisz Fülöp* igazgató fogadta a bécsi vendégeket, a kik azután a fogadó-bizottság által adott villásreggelin vettek részt.

Villásreggeli után a társaság két részre oszlott. Az egyik a Nemzeti Muzeumba ment, a melynek előcsarnokában *Krenner József* udvari tanácsos, osztályigazgató üdvözölte őket. A beszédre *Kühne Emil* válaszolt. A vendégek sorra járták a muzeum összes osztályait. A könyvtárban *Áldássy Antal* dr. igazgató-őr, a régiségtárban *Hekler Antal* dr. és *Márton Lajos* dr. segédőrök, az állattárban *Méhely Lajos* dr. igazgató-őr és az ásványtárban *Franzenau Ágoston* dr. igazgató-őr kalauzolta a társaságot. A vendégek minden egyes osztályban nagy érdeklődéssel hallgatták az örök magyarázatait és távozásukkor meleg köszönetet mondtak az igazgató-helyettesnek. A társaság másik része Kispestre ment az állami munkáslakások megtekintésére. Az osztrák vendégeket az építés vezetősége fogadta s *Gerlóczy* miniszteri osztálytanácsos kalauzolta. A vendégek bejárták az egész telepet s megnézték az összes munkáslakásokat. A homoktéglagyárba is elmentek és nagy elragadtatással nyilatkoztak a látottakról. A bécsiek a mintaszerű rendezésért ma is a legnagyobb elismeréssel adóztak *Kovács Gyula* udvari tanácsos, kereskedelmi muzeumi igazgatónak, a ki a fogadó-bizottság fölkérésére a rendezés munkájának orosz-lánrészét vállalta magára. A fáradságos munkában *Schneider* dr. és *Resofszky Béla* kereskedelmi muzeumi levelezők segítenek neki nagy buzgósággal és körültekintéssel. *Horti Elemér* utazási vállalata, a mely a bécsiek kirándulását szervezte, minden tekintetben kezére járt a magyar rendezőségnek.

Este hét órakor az Országos Iparegyesület rendezett fényes lakomát a vendégek tiszteletére a Royal-szálló disztermében. A lakomán megjelentek: *Hieronymi Károly* kereskedelmi miniszter, *Fülepp Kálmán* főpolgármester, *Bárczy István* polgármester, *Matkovits Sándor* titkos tanácsos, az Országos Iparegyesület elnöke, *Lánczi Leó* főrendiházi tag, *Falk Zsigmond* lovag, *Fodor István*, *Thék Endre*, *Kovács Gyula* dr., maróthi *Fürst Bertalan* és *László*, *Márkus Miksa* udvari tanácsosok, *Boda Dezső* főkapitány, *Ullmann Adolf*, *Kornfeld Mór* dr. báró, *Zilahy Simon*, *Halász Sándor*, *Lers Vilmos*, *Hollán Sándor*, *Barón Géza*, *Hennyey Vilmos*, *Papp Árpád* miniszteri tanácsosok, *Burchard-Béla* Konrád főrendiházi tag, *Kunz József*, *Gelléri Mór*, *Auer Róbert* és mások.

A lakomáról a következő táviratot intézték a királyhoz:

Kabinetiroda, Bécs. A Niederösterreichische Gewerbeverein Budapestre rándult tagjai, valamint az osztrák vendégeik fogadására egybegyűlt magyar ipari és kereskedelmi szervezetek képviselői alattvalói hódolattal és hálás szeretettel emlékeznek meg az országos iparegyesület disztribúcióján dicsőséges uralkodójukról, a ki népe jólétén atyai bölcseséggel uralkodik és az iparnak és kereskedelemnek is leghatalmasabb pártfogója. Isten bőséges áldását kéri felségedre, hogy még sokáig élvezhesse népei

folytonos haladását és állandó boldogságát. A Niederösterreichische Gewerbeverein nevében *Bressler* elnök, *Kotasch* dr. titkár, a magyar ipari és kereskedelmi testületek nevében *Mattekovics* Sándor elnök, *Gelléri* igazgató.

Az első felköszöntőt *Mattekovics* Sándor mondotta a királynak. A felköszöntőre lelkes háromszoros éljennel válaszoltak az osztrák vendégek. Azután *Thék* Endre udvari tanácsos lelkes szavakkal *Hieronym* Károly kereskedelemügyi minisztert, *Falk* Zsigmond lovag pedig élénk tetszés közt az alsó-ausztriai iparegyesület elnökségét és tagjait köszöntötte föl.

Hieronym Károly kereskedelmi miniszter magyarul kezdte beszédét s megköszönte *Thék* Endre üdvözlő szavait, majd németül folytatta beszédét:

— Nincs kétség a felől, úgy mond, hogy korszakunk az anyagi érdekek jegyében él. Ma az emberiség szükséges és hasznos javainak termelése oly nagy arányban folyik, hogy e termelésnek köszönhetőek, hogy ma drágaság és mindenféle nyomorúság mellett is, a melyek környeznek, mégis a kultúrának széles rétegei még sohasem voltak az eddighez hasonló jólétben. Igaz, hogy a gazdagság és a szolgátság közt a különbség még mindig óriási és teljesen megokolt az, ha a filantróp szomorkodik e fölött. De a lakosság nagy tömegének életmódja ma mégis csak emberhez méltóbb, mint akár az ókorban, akár a középkorban volt és ez nemcsak az egyénekre nézve áll így, hanem a nagy politikai kérdésekben is ma az anyagi érdekek játszó, hogy úgy mondjam, a prim hegedűt. A népek nagy vitái, habár más ürügyek alatt is, alapjában mégis csak az anyagi érdekekre vezethetők vissza. És tisztelt uraim, ha kérdezem, hogy minő okoknak tulajdonítható az egész világ népei életében ez az új helyzet, úgy hiszem, nem tévedek, ha azt mondom, hogy ez köszönhető először annak, hogy az egyéni tehetségek az újabb időben egészen korlátlanul fejlődtek ki, hogy a munka teljesen föl van mentve ama korlátok alól, a melyek eddig feszélyezték.

A kutatás korlátlanágának köszönhetőek a természettudományok óriás haladását és a természettudományok viszont megtanítottak arra, hogy a természet erőit hogyan ismerhetjük meg, hogyan rendelhetjük alá az emberi akarótnak és hogyan állíthatjuk ennek szolgálatába. Ma a gépek, melyekben végre is csak a természeti erők jutnak kifejezésre, végeznek helyettünk olyan munkákat, a melyek eddig egész nemzetek leigázását tették szükségessé. Ma a termelés eszközeit óriás mértékben gyártják, éppen a szabad tudomány és ennek vívmányai következtében.

De mint minden emberi dolognál, itt is megvan az érem másik oldala is. Az összes természeti erők szabad fejlődése igen kegyetlen törvény szerint megy végbe. Ama kegyetlen törvény szerint, hogy a gyengét elnyomják az erősebb javára. A gyengébb egyéneknek el kell tűnniök, hogy az erősebbek fölvirágozzanak. És ez ellenkezik etikai érzésünkkel. Ezért volt szükséges, hogy a szabad munkát még szervezzük. Igaz, hogy ma még csaknem tanácstalanul állunk ama nagy problémák előtt, a melyeket a trösztök és egyéb szövethatások organizmusa tár elénk, de azt hiszem, hogy mindeme problémáknál az a kérdés lesz megoldandó, hogy hogyan óvhatjuk meg a gyengéket anélkül, hogy azért a szabad munkát béklőkba vernök.

Az önök egyesülete, tisztelt uraim, a melynek már nagy és dicsőséges multja van, azt a célt tűzte maga elé, hogy a közös érdekek egyesítése révén a gyengét óvja, a gyengét erősbitse és a gyenge részére is biztosítsa az áldásdus munka hasznát. Ez az a cél, a melyet az önök egyesülete maga elé tűzött. Nem akarok *Falk* lovag tisztelt barátom módjára párhuzamot vonni az önök törekvései és sikerei és a mieink közt, a melyek messze hátramaradnak az önökéi mögött (Élénk ellenmondás), ó kérem, csak legyünk őszinték, nem akarok az okokra sem visszatekinteni, de azt az egy tapasztalatot, úgy vagyok meggyőződve, bizonyára teheték nálunk, noha csak kevés időt töltötték itt, hogy ez a nemzet a maga szabadságát mindennel többre becsüli, ez a nemzet szabadságának föntartásáért a legnagyobb áldozatokat is kész meghozni és éppen mert ilyen, csaknem istenítő módon tiszteli a szabadságát, minden haladást minden irányban örömmel üdvözlöl és úgy vélem, az az őszinte törekvés lelkesíti, hogy minden irigy gondolatot távol tartson magától. Úgy hiszem, uraim, hogy önök is, mint az alsó-ausztriai iparegyesület tagjai ugyanezekről az érzésektől vannak áthatva, ezért engedjék meg, hogy önökben hasonló érzelmű társainkat üdvözljem és ebben a szellemben emeljem poharamat az elnökségre és az egyesület tagjaira. Emelem egyúttal a mélyen tisztelt hölgyek egészségére is, habár nem is kísérlem meg, mint *Falk* barátom, hogy a hölgyek kegyért versengjek, mert tudom, hogy arra ő vele együtt már nagyon öregek vagyunk, már nagyon ősz a hajunk, kívánom, hogy tegyék ezt ifjaink, de ezek tegyék ám, mert arról viszont meg vagyok győződve, hogy az az ügy, a mit a hölgyek vesznek kezükbe, haladni fog. Emelem pohar-

amat az alsó-ausztriai iparegyesület elnökségére és tagjaira.

A miniszter beszédét, a melyet ismételten megskazitott a jelenlevők lelkes éljenzése, hosszantartó lelkes taps és éljenzés követte. Végül *Krause* alelnök mondott a vendégek nevében lelkes szavakkal köszönetet a szíves fogadásért. *Hieronym* minisztert mint a közgazdasági béke miniszterét éltette.

A lakóma, a melyen még *Gelléri* Mór, *Szende* Pál, *Felsenberg* Edgard, *Karminszky* Frigyes és mások mondottak felköszöntőt, lelkes kedvben ért véget.

A kolera.

Budapest, szept. 27.

Budapesten ismét meghalt egy kolera-beteg és több gyanusát vittek be a járványkórházba. A belügyminisztérium hivatalos jelentése is több halottról és betegről számol be. A külföldről jövő táviratok is veszedelemről adnak hírt.

A belügyminisztériumhoz mára jelentés érkezett a következő koleraesetekről: *Mohácson* öt beteg, három halott; *Komáromban* egy beteg; *Solyváron* egy beteg; *Nagykőrösön* egy halott; *Pénteksuron* (Pozsonymegye) egy halott és *Dunaszekcsön* egy halott. Ezenkívül a belügyminisztériumhoz érkezett jelentés szerint a *bakteriológiai vizsgálat* a következő új esetekben állapított meg *ázsiai kolerát*: *Diamant* Adolf *Nagygyaros* (Hontmegye), *Nagy Imre Doborgaz* (Pozsonymegye), *Muk* Jefta *Crepaja* (Torontálmegye), *Radovancsov* Jóka *Crepaja* (Torontálmegye), *Lorsch* Antal *Apatin* (Bácsmegye), *Hák* Károlyné *Apatin* (Bácsmegye), *Hák* Ferenc *Apatin* (Bácsmegye), *Guzsel* Gáspárné *Negyed* (Nyitra megye). Ezenkívül a vizsgálat három esetben negatív eredménnyel járt.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye alispánja a legújabbán kiadott belügyminiszteri utasítás értelmében az október 3-án *Kerekegyháza*n, az október 9-én *Izsákon*, október 9-én és 10-én *Kiskunlacháza*n; *Tolna vármegye* alispánja a *Mucsiban* október 19-re, *Faddon* október 2-ra, *Nagydorogon* október 17-re, *Bátán* október 10-re, *Bátaszéken* október 24-re; *Nagykőnyiban* október 12-re, *Mizlán* október 24-re, *Ozoran* október 10-re, *Pincehelyen* október 25-re és *Zombán* október 26-ra eső országos vásárok megtartását a kolerajárványra való tekintettel betiltotta. *Somogy vármegye* alispánja, a bányai kolerajárványra való tekintetből az október 15-iki *lengyeltői*, az október 15-iki *somogyvári* és az október 18-iki *szőlősgyőröki* országos állat- és kirakodó vásárok megtartását további rendelkezésig betiltotta.

Mohácsra kormánybiztost neveztek ki és megszüntették a bírósági tárgyalásokat. A hatóságok most nagy buzgalommal fognak hozzá a védekezéshez és különös gondot kezdenek fordítani arra, hogy a Duna vízének mindennemű használatától visszatartsák az embereket. Minden intézkedés megokolt most, a mikor a kolera folytonos terjedéséről szólnak a táviratok.

A fővárosban.

A tegnapi mára virradó éjjel meghalt a Gellért-kórházban *Kökény* József, a kit néhány nappal ezelőtt szállítottak be kolera-gyanus tünetek között a Budafoki-ut 27. szám alatt épülő házból. *Kökény* Pályiból jött a fővárosba. A boncolás *ázsiai kolerát* állapított meg rajta.

Beszállítottak ezenkívül a Szigetvári-utca 19. szám alól egy férfit, egy *Nagykátáról* a fővárosba jött nőt, az Alföldi-utca 9—11. szám alatt lévő menedékhelyből egy nőt, a fuvartelepről egy kocsist, a Dugonics-utca 7. szám alól egy napszámost, a Pozsonyi-ut 2 szám alól egy napszámost és végül egy férfit, a ki Ujpesten a Nyár-utca 33. szám alatt lakik s az Üllői-ut és Ludoviceum sarkán összeesett. Mindezekről azonban kitűnt, hogy *nem kolerásak*. Beszállítottak a kórházba egy *zágrábi* napszámost is, a kin azután *epilepsziát* konstataáltak. A 6737. számú uszályhajón rosszul lett *Batoricza* István bolgár hajós, a kin az orvosi vizsgálat *hastifuszt* konstataált. Néhány lap hírt adott arról, hogy a IV. kerületi reáltanoda-utcai főreáliskola IV/a. osztályában tegnap *Marsovszky* Géza tanuló gyanus tünetek között rosszul lett az iskolában. A főreáliskola igazgatója ma közli, hogy *Marsovszky* Géza tegnap délelőtt rosszul-